

ՎԱՐՄԱԳԱՅԻ ՀԱՎԱՏԻՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳՐԱՅԻՆ ՎԵ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷՅԻ ՄԻԻԹԱԱԼԻԳ ՂԱԶԷԹԱ

ԳԻՐԻՆՃԻ ՄԵՆԵ

1868 ՄԱՅԻՍ 3 ՀԱՌՄԱՆ

ՆՈՒՄԲԵՐ 26

Վարդապետ Հովսեփ Զաքարյան 5 տեֆա չեղարարելով «Ենեվի զըյուլի փեշին» օրագրով 1 Օսմանյան լիբանոս օրագրով, թաղարար իշխան փոսթա իւճրէթի պէրապէր օրագրով 150 զուրուշ տուր, վէ նիւսիսի 30-ը փարայա սաթըլաճագ տըր. իւնաթըն պէճէր սըրաօր պիրինճի տեֆա իշխան 2 իքինճի տեֆա իշխան 1 1/2 իւլիսնճի տեֆա իշխան 1 զուրուշ տուր. մէթուպ կէօնտէրմէք իսթէյէն Սթամբուլ փիրինճի իշխան ճամլը խանտա Նուրիճան Ա. Իփէքէան իսթինէ կէօնտէրմէք տիրէր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԵԼԵԿՐԱՖԻՅԵ

Հոնորա Մայիս 13

Լանքասթըր տուրալընտա տիւն պազը ֆէսատաթ վուգու պուլմուշ, վէ Մ. թօնտա ալմուշ գատար խանէլէրին էշէայի մէվճուտէսի զասպ օլունմուշ տուր :

Գելըրատ 12 Մայիս

Միլէթ ասաքիրինին թարիմի իշխան պիր օրտուկեհաճըն իհտաս օլունմասընա Սըրպ պէյի թարաֆընտան էմր օլունմուշ տուր :

Գարիս 13 Ապրիլ

Սոնիթէօր զազէթասըն իֆատէսինճէ Հուրայի Տէվէթին իհտաս Տէվէթը Ան. յէտէ իծրա օլունան իսլահաթը միւլթիյէ. նին էն միւհիմէսինտէն պուլունմուշ տըր : Վալէթայի մէվթիւր Օլմը Հազըթի փատիլահինին իրատ պուլուրաուգլարը նութ. գուն Տէրիսատէթ ահալիսինճէ մահգու. զիյէթը նաղմէյի մուճիպ օլունու միսիլու. Լիփօրատա սաիւր թէէսիւրի օլաճագ տըր տէյու իլալէի մագալ իյէմիշ տիր :

Հապէշ շէհրինտէն 24 Մայիս

Մակտալա գալէսի, Ինկիլիզ ասքէրի թարաֆընտան իհրագ օլունմուշ տըր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՅԵ

Հանեա վուճուհինտէն իյգէթըն Իպ. րահիմ Հիլմի էֆէնտիյէ իւլմպէյի սանի. յէ սընըֆը սանիսի թէվճիճ պուլունմուշ տըր :

Տիարպիքի վալիսի տէվէթըն Իսմա. յիլ փաշա հազըթէթէրի իլէ, Հալէպ վա. լիսի տէվէթըն «Եաշիտ փաշա հազըթէթ. լէրինին իւլպպէյի վիւղէրաթ վէ միւշիւրի. մէնշուրլէրինին Մայէթը Հէրէֆմէնգապէ. թը Կոզըլթի փատիլահի Եալէրլէրինտէն :

պին պաշը իրիթաթըն Հապը պէյ վէ Սի. ֆաթ աղա վալմասըյլա, կէօնտէրիլէճի իմիշ :

— Տիւնքիւ բէնճէնպիճ կիւնիւ սաաթ 6 րատուէլէրինտէ, Օլմը Հազըթը փատի. շահի, Լունան գրալը պիրատէրի վէ մա. տամասը պիրլէթտէ օլունուգլարը հալտէ, Ին. կիլթէրա սէֆարէթիսանէսինէ թէլըրիֆ պու. յուրմուշար տըր :

— Պաշը գարըզըզըզըն վուգույի թէք. տիրինտէ Սըրպիսթան իլէ Մէվէթէթէյն իմարէթէրի պէյինտէ պիր իթթիֆագըն ագտ օլունաճաղըն Պուրէշտէ պասըլան պիր զաղէթա թէլէթիս իյէմէթտէ տիր :

— Պաշպ մէճիտիյէ իմալի իլէ մէշուլ օ. լան Լաթրիա թէպասընտան պիր Եէհու. տինին զապթիլէ մէմուրարը թարաֆընտան աիւղ ու կիրիֆթ օլունտուղու վէ խանէսին. տէ պուլունան պաշը գալպ մէճիտի իլէր ի. լէ պիր թագըմ ալիաթընն տուլի Պա. պը—Օլապթիյէ կէօնտէրիլթիկի իշխուլ. միշ տիր :

— Օլգարիգ իլէ Միւլէիշ լիմանը արա. սընտա պիր թաթըն սու ճէտմէլի պոյունտա, տէօրթ մահ գարթընտա իսթամ միւղիւր օլմագ շարթըն իլէ պիր թիսուր Եօլու ինշա. սընըն Իւրտիլի—Մըսըր թարաֆընտան էմր օլունտուղու, հալատիսը մահէլիյէտէն տիր :

— Լիփթիւլ զազէթասընն իֆատէսինէ նաղարին՝ Լիսըն վալիսի սապըզը տէվէթ. լիւ Սապրի փաշա հազըթէթէրի ալէհիտէ օլարագ Եհալիլի վիլայէթ թարաֆընտան, Պապը—Լիլիյէ թագտիմ օլունան թէլէք. քիրնամէյէ ճէվապին՝ Ճանիպի Սալէայի Սատարէթիէնա հիլէրինտէն իրալ պու. րուլան Մէթուպու—Սամիտէ, պու թէ. շէքքիւլաթ ու մմունիյէթին՝ վիլայէթ. լիլին էն մուհիմն ն գթասընտան պու. լունան Իլիլի վէլլիլի սալի թը մուլ.

լուպէտէ իծրա իտէն զաթըն հազընտա մուճիպը միւլթիլէթի հարաքէթ օլունուղու. նուն վէ հէք պիր սընըֆ թէպասընն սա. ատէթի հայի էսասը էմալի օլան Սալթա. նաթը—Սէնիյէնին մա իւլ մէմունիյէ գա. պուլի պուլունտուղու իլէ պիրապէր պէյան պուլունտուղու անշաղմըն տըր :

— Պուլարիսթան ճանիպինտէն Սըրպիս. թանըն նիմ րէսմի զազէթասընա իրալ օլունան մէթուպուն պիր ֆըգրասը :

Լաթրիւ նիգամիյէ վէ րէտիֆ նէ. ֆէրաթը ճիւլէսի ճէփ օլարագ Սըրպիս. թան հուտուար ճիհէթինէ սէվգ օլունմագ. տա վէ Լիլշ շէհրինին հէվալէսինտէ վագը թէփէլէրէ թօլիլար իլէ իսթիհէթամ վիլիւ. մէթտէ տիր :

Վէֆէրաթը ասքէրիյէ Ենքի նամ մահէլտէ թէճէմիւ իյէմէթտէ վէ շէհրիմիլ պարուլ վէ միւհիմմաթ արա. պասըյլա մէմու կէօրիւնմէթտէ տիր : Բէ. տիլլէրին իֆատէսինէ նաղարին տահա պաշը նէֆէրաթը ասաքիրիյէ Սաֆիայա սէվգ օ. լունաճագ տըր :

Բիտիլլէր՝ Էհալինին խանէլէրինտէ իգամթ էյլէմէթտէ օլունուգլարը հալտէ, ա. սաքիրը նիգամիյէ օրտուկեհաճէ արամ ի. տէրլէր. պու գատար թէտարիքեթաթը աս. քէրիյէնին սէպէպի անշաղմալ. շիւնքի ասայիլ ճէր թարաֆտա պէր քէմալ տըր :

Վէ Պապը Լիլինին՝ Սըրպիսթան թա. րաֆընտան հիլ պիր մուխաթարասը օլմա. տըղընա նաղարին՝ թէտարիքեթաթը ասքէ. րիյէնին՝ Սըրպիսթանն թէտարիքեթաթընա վէ Բուսիա մէմուրարընն հարաքեթաթը նապէճալարընա մուգապիլ օլմագտա օլուն. զու անշաղմըն տըր :

— Պուլունտա Լիլհուսի միլլէթի ալէյ. հինտէ փէք չօգ հազարաթլար վուգու պուլունտուղու մալիմ տիր, հաթտա պաշը տէվէթըն թարաֆընտան բրթթէսթօլար

վուգու պուլմուշ տուր լաքին մահէլի մեզ-
քիւր հիւքիւմէթի թարափընտան, եաւան
տըր տէյի իտտաա իթմէքտէն տուր օլմագ
տպ տէյիլ տիրէր: պու տէյա թուամնիա
պէյի պուլունան իրենն Վարլօ ճէնապէ-
րի խուսուսու մէգպուրէյի պի թահգիգ
մահէլի մեզքիւր գայմագամըն ազլ իտէրէք
պուլունան պէյլէ Նէհուտի միլէթի հագ-
գընտա թասահուպ օլունմասընը էմր էյլէ-
միշտիր:

— Պուքրէշտէ պուլունան գասապլարտան
գօյուն պաշընա պիրէր Սպանցիք վերկի իս-
թէնիլէճէյի, վերմէմէք իշին գաբամագ
խսթէտիքէրի հալտէ՝ հիւքիւմէթ թարափըն-
տան մախսուսէն մէմուր թային օլունա-
րագ, գասապլագ էթտիրիլէճէյի իլան օլուն-
մուշտուր, քէզա արապաճըլարտան տախի
կիւնտէ պիրէր Սպանցիք ալընաճագ տըր:

ԶԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՖԻՅԵ

Իմբերամօր Վարլօնըն ագրապա-
սընտան՝ փրէնս Լշիլ — Սուրատ, մայի-
սին 16սընտա թուսիա Իմբերամօրընըն ագ-
րապասընտան փրէնսէս Սալուի իլէ թէզէվ-
վիւճ իյլէյէճէկի վէ վէլիմէ հէտիլէսի օլա-
րագ, Իմբերամօր թարափընտան 1 միլիօն
ֆրանք իթա վէ թուսիա Իմբերամօրու
թարափընտան ճէհիլ օլարագ՝ փրէնսէսէ
հէր սէնէ 20,000 ֆրանք վարիտաթը թահ-
սիսիլէ իգամէթ իյլէմէք իւզրէ, փարիստէ
պուլունան պիր գօնազըն տախի իհտա օ-
լունաճագը, էվրագը հալաթիստէն մէնգուլ
տըր:

— Կալաթիսաթը ախէրիյէ նազարէն՝
պահըր Սէֆիտտէ քէշթ ու կիւզար իտէն
Լմէրիգա տօնանմասընըն Վամանտանը,
Ղիպրալթարտան Սալթա ճէպիրէսինէ
գատար մուհիմ լիմանլարը կէզմիշ վէ
Լմիրալը միւմայիլէյի պէյլէ հէր պիր
թարիքի մուայեէնէ վէ թահգիգ իյլէմէկէ
օլան զայրէթի Նվրօփա տէվէթլէրինին նա-
զարը տիգաթլարընը ճէլպ էյլէմիշտիր:

— Սայէնթա գալէսինի թէքուր մէյտա-
նա կէթիրմէք իւզրէ, Վարանսա հիւքիւ-
մէթի թարափընտան պու պապտէ պիր լա-
յիհա թէրթիպ օլունարագ, թուսիա հիւ-
քիւմէթինին մեզքիւր գալէյի եէտի թէսա-
րիւթընա ալմաղա հագգը օլմատըրը, իտտաա
օլունաճագ իմիշ:

— Պիր Լաւմանա զալէթաթընըն իֆա-
տէսինէ կէօրէ, Իթթուպուրիտա մուգիմ
Վարանսա սէֆիրի փրէնս Վորչագօֆ իլէ իյ-
լէտիկի միւլագաթընտա Լէհիսթան, գրալի-

յէթի լազլընը հաթիգ էմիրնամէնին հագ-
գընտա պազը իյլագաթ թալէպ էյլէտիկին-
տէ, փրէնս Վորչագօֆ մէսէլէյի մեզքիւրէ՝
թուսիանըն մէսալիհի տախիլիյէսինտէն մա-
տուտ տիյէրէք պու պապտէ իթայի իյլա-
հաթտան իճթինապ վէ տիւվէլը էճնէպիյէ
նիզտինտէ մուգիմ թուսիա սէֆիրլէրինէ,
պուլունան սսնրա Լէհիսթանտան պահս ու-
մամագ իւզրէ թէնպիհ էյլէմիշտիր:

— Իթալիա Վերալը Սէլիի ահտընըն
թէզէվվիւճիւ (Լվիլէնմէսի) միւնսպիթիյ-
լէ, պու տէֆա Իլլալիս Բաճը նամըլիլէ,
եէնի պիր նիշան իհտաա օլունարագ, հի-
տամաթը սատրգանէսի սէյթէթ իյլէմիշ
պիր չօգ միւմուրէյնը միւլքիյէ վէ ապէրի-
յէյէ իթա օլունմուշտուր:

— Ղաբսն սուլարընտա քէշթ ու կիւզար
իտէն Վարանսըլ տօնանմասընտան պիր վա-
բօրուն թայիֆէսի, Լիլէն մարտըն սէրիզին-
տէ Վօրի նամ մահէլտէ գարայա չըգտըգ-
լարընտա եէրլի Ղաբսնուլարտան 100 քի-
շի գատար իւզէրլէրինէ պիլ հիւճիւմ գաթ-
լը ամմէ իյլէմիշ օլունգլարընտան Վարան-
սա հիւքիւմէթի թարափընտան թալէպ օ-
լունան թալմինաթ Ղաբսն հիւքիւմէթի
թարափընտան իթա օլունմուշտուր տէյու
Վարանսըլ զալէթալարընտան պիրիսի իլան
իյլէմիշտիր:

Իյպէրթէ նամ զալէթանըն իֆատէ-
սինէ նազարէն՝ պէր վէճհի մէշուհ գաթլ
ու իտամ օլունան պիր գալ Վարանսըլարա
մուգապէլէթէն եէկիրմի տանէ գատար
Ղաբսնուլար մէյտանը սիյասէթէ գաթլ
ու Նիլէ օլարագ, Ղաբսն հիւքիւմէթի
թարափընտան 750 ֆրանք իթա օլունմուշ
տուր:

— Լէհիսթան իտանէտանընտան փրէնս
Վօզանսօքի պու տէֆա Լօնտաա Լէհու-
լիտէն միւրէքքէպ պիր ճէմիյէթի իմմ-
յէտէ իրատ իյլէտիկի նուլթուլն մէալի շու-
տուր «էկէրլիլ Լէհուլէրին 1815 սէնէսինտէ
ագտ օլունան ահտանմէտէ՝ հուգուգու թաս-
տիգ օլունմամըլ իսէ տէ, եինէ Լէհիսթա-
նըն ալէյհինտէ բրօթէթմօ իյլէմէքտէ տիր-
լէր: ահլալը հազըրէ ամմէլէրինէ միւսայիտ
տէյիլ իսէ տէ, եինէ գաթի իւմիտ էթմէմէ-
լի տիրէր: Իհիսթանը պիլէրլինտէ թագ-
իմ իտէն գօմշու տէվէթլէրին միյանէ-
սինտէ ճարի օլան իթթիֆագ, գաթ օլուն-
մուշ վէ պու ումուրու միւհիմմէնին մութ-
լագա պիր հիւսնի նէթիճէթի օլաճագ տըր:
Կասըլ իսէ Լուսորիանըն թահթը թասար-
րուլթընտա, օլան Վալիճիտա միւթէմէք-
քիւն Լէհուլէր հայիլ օլունգլարը հու-
գուգ վէ իմթիյաղաթտէն իսթիֆատէ իտէ-

րէք, տիւլմէնլէրինին միւլթիթիյաթընա
րաղմն քէնտուլլինի իտարէ իյլէմէկէ միւք-
թէտիր օլունգլարընը իսպաթ իյլէմէլի տիր:
քի՝ պուլունան մաաաա թուսիաա պէթիլք
պիր Տէվէթին մէվճուտիյէթի էլզէմ օլ-
աուղունտան Լէհուլէր Լուսորիա իլէ պա-
րըշարագ, քէնտուլլինի իհաթա իտէն մու-
խաթարտան հըֆլ ու վիգայէսինէ մու-
ալիւնէթ իթմէլի տիր: պու պապտէ տախի
նայիլը մէրամ օլմագ իւզրէ, Վաճարուլէր
իլէ իթթիֆագ իտէրէք զէմանը սապրգատէ
օլունգու կիպի թուսիանըն պարպարըղընա
մուգապէլէթէն՝ Նվրօփաա մէտէնիյէթին
իսթիհէթանմաթը մէսապէսինտէ պու-
լունմալը տըրլար:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Էր առէմ պէյիլքիւք արղուսունտա
կէզէր վէ պազըլար քէնտի արղուլարընա
մուաթագ օլուլար, մէսէլա պիր քիմոն ա-
կէրլէքտէ օն պաշը օլուր տահա պիլիմէ-
յէ արղու էտիր նիհայէթ եալալ եալալ
մէսնէտի արթար վէ նիհայէթ քէնտի ար-
զու էթտիյի մէսնէտի պուլուր: հալ պու-
քի պիր առամ քէնտիսինին եալընըլ պէօ-
յիւմէսինէ արղու էթմէլիպ իլա արղու էթ-
տիյի մէսնէտի իտարէ էթմէքլիյէ քէնտի-
սինին գուլթէթ ու լիյագաթը վար մը եօգ
մու պաշըլա օրասընը տիւլիւնմէլի տիր է-
կէր իտարէսինէ միւքտէտիր իսէ արղու էթ-
մէլի եօլ իսէ կէրի տուրմալը տըր: չիւնքի
մէսնէտի նէ տէրէճէ պէյիլք իսէ զահմէթ
ու մէսհուլիյէթտէ օ տէրէճէ պէյիլքաթտէ
տիր: իյլահ էտէլիմ պու սէյլէտիյիմիզի
պիր ապէր օն պաշըլը գուսուրտա պուլու-
նուրտա մէսհուլիյէթ եիւլ պաշըտա տըր:
քէլա օ տախի տըգգաթ էտմէլ իսէ տախա
պէյիլիւնտէ նիհայէթ պիր օն պաշընըն
էթտիյի գուսուրուն սէպէպիւնտէն տարը
շուրա մէճլիսի մէսհուլիյէթ ալթընա տիւ-
շար օլուր: քէզա Ստամպուլ էն ուլագ
պիր մահալտէ պուլունան մէմուրլարըն պի-
րիսինին տըգաթըլըղընտան պիր ոյլուն-
սուլուգ վուգու պուլուր իմէ, պուրտա
զաթը հաղըլթը Ստարէթ քէնահիլէրի
թահիլ օլուր: նիհայէթ քիշի նէ գատար
պէյիլք մէսնէտ սահիպի օլուր իսէ՝ օ գատար
մէսհուլիյէթի արթմագտա տըր:

Վէզա պիր միլէթ իտարէսինէ մէ-
մուր պուլունանլար տախի նէ տէրէճէտէ
պէյիլք մէմուրիյէթտէ պուլունուր իսէ՝
օ գատարտա աղըր մէսհուլիյէթտէ պու-
լունաճագը շիւպհէսիլք տիր: իտէր անկա-
րեա օլուն, իստիւր ալըզը օլուն, էն

քիւնքը պիտի մեմուրուեն էթտիյի գուսուրա տրգոյաթ օլունմատրղը հալտէ, էն պէջիւք մեմուր իւղէրինտէ տիր մէսհուլիյէթ, պու- իշին տիր քի' պիր քիմսէ էվլէլա քէնտի իւղէրինէ ալմըլ օլունղու մէսհուլիյէթին ալմընտա չըգմագլղա գուտրէթի վա'ր մը տրը Եօ'գ մու տուր. էվլէլա պուսու տիւ- շինմէլի օնա կէօրէ օ իշէ մեմուրում տէ- յիւ էօյիւնմէլի տիր. շինքիւ տիւնեա իւ- ղէրինտէ օլան պու գատար մարաղալար, պուգատար մուհարէպէլէր, պու գատար մէ- սարիֆաթլար, պու գրտար կիւճիւքլէրին սէպէպինի արատըղմըլ հալտէ, քեաֆ- թէսի հուգուգ մուաֆապսը իշին տիր. չիւն- քիւ հուգուգ տէնիլէն լուղէթ պիր ինսան իշին էն աղիլ վէ գըլմէթլի պիր լուղէթ տիր:

Իմտի պու պէջլէ օլունղու հալտէ միւ- լէթիմիզ մեմուրիյէթինտէ պուլունան զաթ- լարտա պիրգուսուր կէօրիւլտիւքտէ մէսհուլի- յէթ քիմէ' րա հի սայըլաճագ տրը Ե'արչու- թիւնա էկէր վարչուլիւն տգաթ էթմէլ իսէ Պաթրիք պուլունան զաթա էկէր օ տալի վաղիֆէսինի թանըմալ իսէ ումուլի միլլէթ տիր. հալ պու քի պիւթիւն միլլէթ պիր ա- րայա կէլէրէք հիշ պիր վաղըլ լայըլը պիր շէյ միւթէալաա էտէպիլմէսի վէ, քէնտի հուգուգուս թասահուպ էյլէյէպիլմէսի միւշքիւլ օլաճաղընտան էվլէնտէն պիր ու- մուլի միլլէթ մէճլիսի ինթիլապ էտէր' ք վէ պիւթիւն հուգուգու միլլիյէյի քէնտիլէրինէ թէսիմ էտէրէք լաղըմ' օլան հագգանիյէթի վէ հուգուգլարընն մուաֆաղասըն մէճի- սի մէլպուր աղալարընտան պէլէմէքտէ տիր, տէմէք օլուր քի միլլէթիմիզ մէմուրլարընտա պուլունան գուսուրլարըն մէսհուլիյէթի նի- հայէթ Ինքհանուր ժողովուն իւղէրինտէ գալաճագ տրը, Լըմէնի միլլէթի իւղէրինէ պիր շէյ սէյլէնի իսէ շիւպհէսիլ քէնտի- լէրինէ աղնայաճագ տրըլար:

Միլլէթիմիզ մեմուրլարը պու կիւն- լէրտէ հէր խուսուստա թէշէքքի թաճըն- տա պուլունմագտա տրը. Փրէիշ իտարէ օ- լապիլէճէք տէրէճէտէն տըլտը չըգմըլ Փաթրիքիսանէ քէլա, միլլէթէ իշէր Եիւլ իւստիւնէ պըրաղըլմըլ, պուլլարըն պէջլէ օլմասը իշին թագսիւրաթ քիմտէ օլունղու- նու աղնամագլղը հուգուգու քիմէ' րաճի տիր. — Իսառն ժողովա, հալպու. քի Իսառն ժողով հագգընտա տալաճը պուլունուր ի- սէ' հագգանիյէթի մէյտանա չըգարմագ քիմէ' րաճի տիր. պուսու քիմսէ ինքեար իտէմէլ քի Ինքհանուր ժողովա րաճի տիր. պու կիւնքիւ կիւն պիր Լընսիփիսան քէնտի վաճ իպէյի զիմմէթիմի էտա էթմէք իշին իա-

պէր վէրիւրիմ քի Իսառն ժողովուն թուլ- տուղու թարիք չըգմալ չարէսինի պուլա- լըմ տէմէսի իշին օ զաթա ճէլաճը վէրմէք լաղըմ տրը. Եօյսա թարաֆիյէն մուհարէ- մէ էտիլի պ տէ հագգըլ չըգան' մը ճէլա վէրմէք լաղըմ տրը, վէ պու հուգուգ Իսառն ժողովուն մու տուր, Ինքհանուր ժողովուն մու տուր:

Պուսու քիմսէ ինքեար էտէմէլ քի պիր քիմսէ հէմ միւստայի ալէճ օլունն, հէմտէ միւստաիսինի իւղէրինէ սիճիլ քէ- սէ պիլիւն. պիլիմ' նիյէթիմիզ պուլալա- լընը սէյլէմէք օլմայուպ Եալընըլ շունու տէմէք իստիլիլ քի' Ինքհանուր ժողով պու խուսուստա հագգ քիմտէ օլունղունու մէյ- տանա չըգարմագ իշին, մահուսէն պիր հանձնաժողով ինթիլապ էթմիշ օլունղու հալտէ, հէնիլ պիր շէյէ պագըլմամագսը- ղըն գալըլպ տա սէքիլ սէնէտէն պէրու միլ- լէթինէ հէր խուսուստա ֆէտաքեարըլ իպ- րալ էտէն վէ մէլլէթին հիւսնիլ թէվէճ. ճիւհիւնիւ գաղանարագ պու կիւնքիւ կիւն իքի թաղապանըլ թարաֆընտա իքի տէֆա տրը միլլէթ վէթլիլի սըֆաթը գաղանմըլ օլան պիր զաթըն զաղէթասընը պիլա մու- աքէմէ գալաթտըլըլըն կէօրէրէք Լընս- փիսան էֆէնտիլէրին լա գայտ պուլունտա տր քէնտի հուգուգ վէ նամուսուսու ալա ալ- լընա վէրմէք տէ յի' մի տիր:

Պու կիւնքիւ կիւն հէր իսանտա պուլու- նան զաղէթալար պու խուսուստա աճը աճը պահալար (1) Եաղարագ միլլէթիմիզի ալըլ- լամագտա օլունղուրը հալտէ ք' նուուլէրի հիւնիլ քէնտի հուգուգլարընա թասահուպ էտէճէք տէյի' մի տիրէր. պիլ զանն է- տէրիլ Լընսիփիսան էֆէնտիլէր պու տէֆա քէնտի հուգուգ վէ նամուսուրըն թասա- հուպ էթմէքտէն տուր օլմայաճագլար տրը. ալմա կիւն վաղիֆէլէրինի վէ հուգուգլա- լընը թասահուպ էթմէլէր իմիշ. էրիմիլ- տէն նէ կէլիւր, պիլ Եալընըլ շու գատար սէյլէրիլ քի քէնտիլէրի տէյիլ Լընսիփ- իսան սիֆոթը իլէ լիսանա կէլմէքտէ տիր. իլա քէնտի շահաճ նամուսուրընա տահի հալէլ կէլմէքտէ օլունղուրընտան հիշ տէ- յիլ իսէ քէնտի նամուսուրը իսթիւրաթ ի- չին օլունն վաղիֆէլէրինի իճրասընա հիմ- մէթ էյլէմէլի տիրէր. պիլ պու խուսուս հագգընտա Լընսիփիսան էֆէնտիլէրին նա- ղարը տրգաթընը տալէթ էտէրէք ինշլ' լուտ պուլունտան սօնկրա նիւսիլէրիմիզտէ հագ-

(1) Պու կիւնտէն պաշայարագ հէր լիսանտա օ- լան զաղէթալարըն Եաղարըլընը թէքիւմէ էթ- մէք իւլըլէյիլ:

լարընտա սէնա օգուսաղա միւսսէր օլու- րուլ:

— Ինաթօլի զաղէթասընտա Ս'անպուլմէի էֆէքեար նամ զաղէթանըն գալաթըլմասը հագգընտա շու ալթիտէքի սուրէթտէ պիր պահա կէօրիւլմիւլ օլունղունտան, այնէն թէրճիւմէսինի միւնասիպ կէօրմիւլիւլ տիր:

ՄԱՆՁՈՒՄԷԻ ԷՓԵԵՆԸ

« Իարապէտ փանոսեան էֆէնտի ճէ- նապէրինտէն թէլէլիֆ օլունան ՄԱՆՁՈՒ- ՄԷԻ ԷՓԵԵՆԸ նամ Լըմէնի զաղէթալը միւթէպէրէսի ճիւմէլին մալիմիւ օլուպ, մէլքիւր զաղէթանըն Լըմէնիսան միլլէթի գարընտալարըմըլ հագգընտա գալայիտի քէսիլէյի միւսթէլլէմ' օլունղու վէ օլա- ճալը, հիշ պիր վէճճ իլէ միւնքիւր կէլի- նէմէլ: »

Տօղընուսուսու սէյլէմէք լաղըմ կէլիւր իսէ էօթէտէն պէրու վէ զաղէթայի մէլքիւ- րէնիս իպիտայի զուհուրինտէն պու անն տէկին Ե. փանոսեան էֆէնտի ճէնապէրի միլլէթի ուղընտա ֆէտաքեարանէ վէ ճան սիֆարանէ պէլլի զայրէթ էտէրէք, հու- գուգու միլլիյէյի իլթիմաս, վէ պաղը ույ- ղունսուղըլալարը իսլահ, վէ միլլէթ իսայ- րէթիսանէլէրինէ թասահուպ էտինմէքտէն հիշ պիր վագթտա տուր օլմատր:

Ե մուսատաթը քէսէնտիտէսի իւղըն փաթրիքիսանէլէրինիս ահալիստէն պահա իլէ իսլահընա տայիր տէրճ էթտիյի մէտհ ու սէնայէ չայան լաիհալար թէէսիր էտէ- րէք, իսթիճալը թէշէքքիւր էտէճէք Եէր- տէ, պիլ աքս իսթիճալը պուլուղ ու զա- րալ էթմէլլէ, շու զաղէթանըն մէնիսէ տայիր Պապը—ալիյէ Պատրիքիսանէլէրի թարաֆընտան թագտիմ' օլունան իստիտա իւղէրինէ իւլ մահ միւստէտլէ թաթիլի մաթպուլաթ նիլաճիւմէսինիս ահալմընճա իքտիլայի հալտէն պուլունմուլ:

Տօղընուսու շու պապտէ հիսս էթտի- յիլիլ էտէֆ հիշ պիր վէճճ իլէ վասֆ օ- լունմաղ, շինքի Եսասընտան Խ—թէլ- Լէճ չըգըլ Լ—թէլ—Լէլլա պուլուղլիթ- մէք անլաշըլտընտան, շու ասըլ մէտէնի- յէթ հասըլ հագըլթի փատիշահտէ միլ- լէթին էլհանիսի տէրէճէյի ուլեատէ թէն- վիր իտիճի պէյլէ պիր զաղէթանըն մէնիսի իսթիտա էյլէմէք Պաթրիքիսանէնիս ըիֆա- լընա տիւլէմէլ իտի:

Լըկէրչի փանոսեան էֆէնտիսին փաթ- րիքիսանէ ահալիստէ տայիր գալէմէ ալմըլ օլունղու պէնտլըր էֆէքեարը շահիյէ նա- ղարը իլէ պագըլտըլտա պաղը սէֆ ու զա- լաթ վար իտի իսէ կէրէք քէնտուսինիս

պիլմէտիյնի թարիֆ օլմասը, կէրէք շու պէնտէրին տաճա զիյատէ ֆայտէյէ պատի օլմասը իշին տէյիլ թաթիլի իսթիտա օլունմալը. իլլա թասհիհ Եօլու ճէվապ վէրիլմէլի իտի :

Սատէմ քի եղտըղը պէնտէր ինտէլ միլէթ թաթիլն օլունարագ էօյիւտ վէ նա սիհաթտան իպարէթ օլտուղու իշին, տուր ի բէվէր թարղը մագպուլ կէօրիւնմիւշ, զալաթտան պէրու տէմէք անլաշըրը, վէ զալաթտան պէրու օլտուղու սուրէթտէ տէ թաթիլի իսթիտա իթմէքտէն էյիլիյի իս թէմէմէքլիք չգար, պու հալի բուր մէլալէ չօգ էսէֆ էտէրիլ :

Հէր նէ հալ իսէ, տօթումուղ փա նոսեան էֆէնտի, էսէֆ իթմէյի, չիւնիւ տօղույու սէօյլէմէք գատիմ աճը տրը, վէ պու Եօլտա միլէթ ուղըունտա չալըշան զաթլար, հէր հալտէ աղապտան հալի տէյիլ տիրէր. անճագ պէօյլէ սիլէլէրի շէրէֆ ատտ էտէրէք, գաթլանմագլէ իլէրուտէ միւքեաթաթը լայիքայա միւնթաղըր օլմալը տըրլար :

Թէվարիիսթը միւթէնէվէյէնին միւն տէրէճաթընա կէօրէ, քեաթիֆէյի միլէթ ուղըունտա չալըշանլարըն տայիմա էգիլէթ վէ իշնէթտէտէն վէ զալմէթ ու միհնէթտէն հալի օլմատըղարը մալիւմուն օլմագլէ, միւթէսէլլի օլմալըսըն, պուտա կէշէր էֆէնտիմ :

Իշպէթտէ շէրէֆի վէ նաթիասի իշին չալըշաղըն վէ տէրճ էթտիյին նատիտէ նատիտէ պէնտ ու նաթիհաթլարընտան միւթէսէլլի օլան միլէթին տաիի շու ֆէլաքէթիլտէն միւթէսիլ օլարագ, զաթընըղը թէսէլլալըղ վէ միւքեաթաթընըղ պըրագմայաճագլար տըր :

Անալէ

... Խմբագիր

Կոլկասեան նահանգաց մէջ մեր ըստացած յօդացաւոյն դարման գտնելու համար փեթրպուրկէն փարիզ գնացած ժամանակնիս, հակառակորդ անձինք զեղծանելով իրենց գիրքովն, և յօգուտ ի կիր առնելով այն առակն որ կըսէ թէ «հիւանդը» են յանցաւորք», խաբել ուղած էին «զլմասիս» և բարեւեր հասարակութեան մաս մը, հրատարակել տալով անըմբռնելի թշնամութեամբ իբր թէ մէք Ս. Իշմիածնէն հեռացած լինիլք երդմեաղանցութեամբ :

Երբ այս զըպարտութեան արձագանջը մեզ հասաւ, մէք Եւրոպացաւոց մահճի մէջ կտառապէինք. ուստի և լուծիւնն ու քրիստոնէական համբերութիւնն բաւական

համարեցանք ի պատասխանի, — ինչպէս որ միշտ ըրած եմք թշնամեաց յարձակմանցը դէմ, — մեր անմեղութիւնը՝ ժամանակին հըղօր պաշտպանութեանն յանձնելով :

Իսոյց որովհետեւ կտեսնեմք որ թըշնամիք տակաւին չեն դադարիր մեր համբաւոյն դէմ դաւադրելէ, մէք ոչ եթէ նոցա հետ մաքառելու՝ որչափ նմնգաւոր լեղունեբու ձեռքով տարածեալ դայմակղութեանց վախճան մը տալու փափաքանօք, կ'ինդրեմք, ... Խմբագիր, որ բարեհաճիք ծանուցանել թէ :

Ս. Երբ եպիսկոպոսական վսեմ աստիճանի հրաւիրած ժամանակնիս՝ ճիշտ մի և նոյն երդումն ըրած եմք ինչ որ մեր հինգ եպիսկոպոսակից սրբազան ընկերները, այսինքն՝ հաւատարիմ մնալառաքելական աթոռոյ Հայաստանայց սուրբ եկեղեցւոյ, և անոր ուղղափառ դաւանութիւնը ուսուցանել և վարդապետել :

Սեր անդրանիկ եղբայր Վեր. Սեթեան Յովհաննէս սրբազանը վկայ կը կոչեմք մեր բանին ճշմարտութեանը :

Ես է ահա մեր երդումը, երդում մը՝ որոյ կարծեմ բաւականէն աւելի երաշխաւոր են մեր սրտեռանդն և անձանձիր քարոզութիւններն ի հաճկաստան և ի խոստատան. «Հաւելորդաց սրտի խօսի բերան» ըսած է Վրիստոս. — Եպագային համար ևս օգնական լինի միզ Հոգւոյն սրբոյ շնորհքը :

Ս. Ս. Իշմիածին մնալու երդումն ըրած չեմք երբէք : Երովհետեւ առաջին օրուրէն թէ մեր վրայ և թէ մեր ուղիկից ընկերակցացը վրայ տեսած եմք որ այն կլիմային չպիտի կարենամք վարժիլ :

Ս. Եթէ մէք երդմեաղանց գտնուած լինէինք՝ պէտք էր որ Սեհափառ Կաթողիկոսը ծանուցանէր պաշտօնական կոնդակաւ առ Եմենապատիւ Պատրիարք Ս. Հայրը, ինչպէս որ ըրած էին Վերսէս և Սատմէնու Կաթողիկոսները ընդդէմ փախտական վարդապետանց ոմանց :

Ս. Ս. Ե. Կաթողիկոսը ոչ միայն այսպիսի կոնդակ մը գրած չէ, այլ և մեզ հրաման տուած է որ երթանք ի Փարիզ և անդուստ վերադառնամք ի Ս. Պօլսիս : Երբ Ս. Ե. հափառութիւնը համարելով մեզ հայրական սիրով և օրհնելով Հայրապետական (Օրհնութեամբ աւալի բազմաթիւ անձանց, և իրեն «սիրելի որդի», անուանելով, այնպէս զմեզ ծանապարհ դրած է : — Յիւրաի Ս. Ե. Կաթողիկոսը կը փափաքէր որ քիչ մը ժամանակ Ս. Իշմիածին և Ս. Ե. սաստանի վիճակները մնալով վանքին

բարեկարգութեանը և դպրոցաց յառաջադիմութեանն աջակցիլք և աշխատիմք. մէք ևս ուրախութեամբ յանձնառու եղած էինք. բայց օրերուն և տեղական հանգամանաց անյարմարութեանը պատճառաւ վրանիս եկած հիւանդութիւնք՝ առ ժամա խափան եղան Ս. Ե. Կաթողիկոսին և մեր փափաքը ի կատար ածելու : Երբայն Վերսէս վիառութիւնը խօստացաւ մեզ որ դարձեալ հրաւիրէ զմեզ ի Ս. Իշմիածին, երբ մեր խանգարեալ առողջութիւնը կազդուրի և իւրակերտ վարժարանին շինութիւնն ալ աւարտի, որպէս զի մերովսանն օգնական լինիմք Վերսէս վեհափառութեան աղբօգոստ ձեռնարկութեանցը :

Վիտեմք ապաքէն թէ թշնամիք ինչ վախճանաւ կուղեն և կաշխատին մեր անունն ալարտել, առանց գոնէ քիչ մը գուրդ պարու մեր հանգամանացը վրայ ... : — Իսոյց մէք իրենց դէմ կիրք մը չեմք դարձաւ. մանաւանդ թէ՛ իրենց համար յաւանէ յանուանէ աղօթքնի իր մատուցանեմք առ բարեբարն Եստուած :

Սեր ոյժը՝ մեր խղճին վկայութեանը մէջն է, և մեր միսթարութիւնը՝ Վրիստոսի Տեառն մերոյ սա սքանչելի սփոփիչ պատգամն է. «Իշրանի»՝ ձեզ յորժամ նախատեսցեն զձեզ յարդիկ և հանիցեն անուն չար զձէնջ. ցնծացէք և ուրախ լեւոք» :

Սեր սրտին ոչ սակաւ ուրախութիւն է միտեգամայն տեսնելը՝ որ Կոստանդնուպօլիս դառնալէս ի վեր, մեր հայրենակից եղբայրք ի հեճուկս թշնամեաց իրենց ջերմ համակրութիւնը կը ցուցնեն մեզ ամեն օր ամեն պարագայի մէջ : Երբունի՞ն ամենայն բարեւերք մեր հրապարակաւ մատուցած ջերմ շնորհակալութիւնները :

Սամուլը՝ անմեղութեան վեճի առաւ : փառք իրեն արդարասիրութեանը :

Սեր ուրեմն մեր քանի մը թշնամեաց զըպարտութեանց դէմ այլքան մտերիմ բարեկամներ, և հասարակաց դատաստանը մեզի համար նպաստաւոր, մանաւանդ թէ և պաշտպան ունենալիս ետքը, ինքզինքնիս խիստ անհամարտ տաւալութեամբ փոխարինեալ կը համարիմք, և մեր հասակակից աշխոյժ երիտասարդոթութեան հետ անդէտ կ'սպասեմք այն ցանկալի ապագային՝ որոյ առջեւն պիտի փախչի խաւարը և երթայ կոծել և կրճել զատմունս ... :

Ով որ լոյս կը սիրէ՝ թող ասպարէզ իջնէ :

ԽՈՐԷՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԱՐԴԵՅԵԱՆ

ՄԻԻԼԼԻԹԻ ՂԱԶԷԹԱ
Ն. Ս. ԻՓԷՔԵԱՆ

ՍԱՀԻՊԻ ՂԱԶԷԹԱ ՎԷ ՄԱԹՊՈՒՆ
Ե. Յ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ